

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ZAŠČITI ŽIVALI (ZZZiv-D)

1. člen

V Zakonu o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18 – ZNOrg) se 1. člen spremeni tako, da se glasi:

»1. člen

Ta zakon določa odgovornost ljudi za zaščito živali, to je zaščito njihovega življenja, zdravja in dobrobiti; določa pravila za dobro ravnanje z živalmi; določa, kaj se šteje za mučenje živali in katera ravnanja oziroma posegi na živalih so prepovedani; določa pogoje, ki jih je za zaščito živali treba zagotoviti pri reji in vzreji živali, prevozu, izvajanju določenih posegov in postopkov na živalih, zakolu in usmrčitvi živali; ureja postopek, pravice in obveznosti v primerih, ko gre za zapuščene živali; ureja nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu na področju zaščite živali; ureja nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona ter določa kazenske sankcije za kršitelje določb tega zakona.

Ta zakon ureja tudi ravnanje z ribami, divjadjo in lovskimi psi, če ni s predpisi, ki urejajo ribištvo, divjad in lovstvo, urejeno drugače.

Ta zakon vsebinsko povzema naslednji direktivi:

– Direktivo Sveta 98/58/ES z dne 20. julija 1998 o zaščiti rejnih živali (UL L št. 221 z dne 8. 8. 1998, str. 23), zadnjič spremenjeno z Uredbo (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmih, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL L št. 95 z dne 7. 4. 2017, str. 1);

– Direktivo 2010/63/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2010 o zaščiti živali, ki se uporabljajo v znanstvene namene (UL L št. 276 z dne 20. 10. 2010, str. 33; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2010/63/EU), zadnjič spremenjeno z Uredbo (EU) 2019/1010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o uskladitvi obveznosti poročanja na področju zakonodaje, povezane z okoljem, ter spremembi uredb (ES) št. 166/2006 in (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 2002/49/ES, 2004/35/ES, 2007/2/ES, 2009/147/ES in 2010/63/EU Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 338/97 in (ES) št. 2173/2005 ter Direktive Sveta 86/278/EGS (UL L št. 170 z dne 25. 6. 2019, str. 115).

S tem zakonom se ureja izvajanje naslednjih uredb:

– **Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) 1255/97** (UL L št. 3 z dne 5. 1. 2005, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmih, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031

Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (UL L št. 95 z dne 7. 4. 2017, str. 1);

– **Uredbe Sveta (ES) št. 1099/2009 z dne 24. septembra 2009 o zaščiti živali pri usmrčitvi** (UL L št. 303 z dne 18. 11. 2009, str. 1), zadnjič spremenjene z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2018/723 z dne 16. maja 2018 o spremembi prilog I in II k Uredbi Sveta (ES) št. 1099/2009 o zaščiti živali pri usmrčitvi v zvezi z odobritvijo omamljanja z nizkim zračnim tlakom (UL L št. 122 z dne 17. 5. 2018, str. 11).«.

2. člen

V 5. členu se v 1. točki beseda »poskusih« nadomesti z besedo »postopkih«.

2. točka se spremeni tako, da se glasi:

»2. dovoljenje za projekt je odločba upravnega organa, pristojnega za veterinarstvo, o oddobritvi projekta, v okviru katerega se izvajajo postopki na živalih;«.

V 6. točki se črta beseda »poskusne«, beseda »poskusih« pa se nadomesti z besedo »postopkih«.

8. točka se spremeni tako, da se glasi:

»8. načelo 3R je skupek načela zamenjave uporabe živali v postopkih z metodami, ki ne zahtevajo njihove uporabe, načela uporabe čim manjšega števila živali v postopkih in načela izboljšanja pogojev reje in oskrbe živali v postopkih ter izvajanja postopkov;«.

15. točka se spremeni tako, da se glasi:

»15. postopek na živali pomeni postopek iz 1. točke 3. člena Direktive 2010/63/EU;«.

16. točka se črta.

19. točka se spremeni tako, da se glasi:

»19. projekt je program dela, ki ima opredeljen znanstveni cilj in vključuje posamezni postopek, serijo postopkov ali več serij postopkov na živalih;«.

27. točka se spremeni tako, da se glasi:

»27. uporabniška organizacija je fizična ali pravna oseba, ki uporablja živali v postopkih;«.

29. točka se spremeni tako, da se glasi:

»29. vzrejna organizacija je fizična ali pravna oseba, ki vzreja oziroma redi živali iz Priloge 1 Direktive 2010/63/EU z namenom njihove uporabe v postopkih ali za znanstvenoraziskovalno ali izobraževalno delo na izoliranih organih, tkivih in truplih v ta namen usmrčenih živali ali prednostno za te namene vzreja druge živali, bodisi za dobiček bodisi ne;«.

Za 33. točko se doda nova 34. točka, ki se glasi:

»34. živali v postopkih so živali, ki se uporabljajo ali so namenjene za uporabo v postopkih, vključno z larvalnimi oblikami, ki se samostojno prehranjujejo, in fetalnimi oblikami sesalcev od zadnje tretjine normalnega prenatalnega razvoja ter zgodnejše razvojne stopnje živali, če se jih pusti pri življenju po tej razvojni stopnji in bodo zaradi izvedenih postopkov občutile bolečine, trpljenje, stisko ali trajne poškodbe, potem ko dosežejo to razvojno stopnjo. Za

živali v postopkih se štejejo tudi živi glavonožci, ki se uporabljajo ali so namenjeni za uporabo v postopkih.«.

3. člen

V 17. členu se v prvem odstavku v prvi alineji besedilo »strokovnjak za zaščito živali iz prvega odstavka 23. člena tega zakona« nadomesti z besedilom »strokovnjak za dobrobit živali iz drugega odstavka 20.a člena tega zakona«.

4. člen

V II. poglavju se v naslovu 4. podpoglavja, prvem in drugem odstavku 22. člena, deveti alineji 43. člena ter 11., 12. in 13. točki 45. člena beseda »poskus« v vseh sklonih in številih nadomesti z besedo »postopek« v ustreznih sklonih in številih.

5. člen

V 20.a členu se v drugem odstavku črta besedilo »izobrazbe in usposobljenosti«, besedilo »poskusnih živali« pa se nadomesti z besedilom »živali v postopkih«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Odobrena organizacija imenuje komisijo za dobrobit živali, ki jo sestavljata vsaj strokovnjak za dobrobit živali in njegov namestnik, v uporabniški organizaciji pa tudi oseba, ki načrtuje ter vodi postopke in projekte. Komisija za dobrobit živali svetuje v zvezi z dobrobitjo, nabavo, oskrbo in uporabo živali ter uporabo načela 3R; nasvete in sprejete odločitve vodi v pisni obliki in jih hrani najmanj 5 let.«.

V četrtem, petem in šestem odstavku se besedilo »poskusnih živali« nadomesti z besedilom »živali v postopkih«.

6. člen

Za 20.a členom se doda nov 20.b člen, ki se glasi:

»20.b člen

Osebe, ki v odobrenih organizacijah opravljajo naloge oskrbe ali usmrčitve živali, izvajajo postopke na živalih, načrtujejo in vodijo projekte, ter osebe, ki skrbijo za dobrobit živali, morajo biti ustrezno izobražene in usposobljene.

Usposabljanje oseb iz prejšnjega odstavka obsega teoretični in praktični del ter pisno preverjanje znanja. Upravni organ, pristojen za veterinarstvo, vodi evidenco o opravljenem pisnem preverjanju znanja z naslednjimi podatki: osebno ime, naslov prebivališča, datum rojstva, stopnja izobrazbe, vrsta in vsebina usposabljanja ter datum usposabljanja in zaporedna številka potrdila.

Usposabljanje iz tega člena izvajajo pravne ali fizične osebe, ki so registrirane za dejavnost izobraževanja in izpolnjujejo pogoje glede strokovne usposobljenosti predavateljev, glede prostorov in opreme ter predložijo program usposabljanja, ki ga odobri upravni organ, pristojen za veterinarstvo. O izvedenih usposabljanjih morajo voditi evidenco, ki vsebuje naslednje podatke o udeležencih usposabljanj: osebno ime, naslov prebivališča, datum rojstva, stopnjo izobrazbe, vrsto in vsebino usposabljanja ter datum usposabljanja in zaporedno številko potrdila o opravljenem usposabljanju.

Strokovnjak za dobrobit živali vodi evidenco o vseh usposobljenih osebah, ki delajo z živalmi v postopkih, z naslednjimi podatki: osebno ime, stopnja izobrazbe, datum usposabljanja in zaporedna številka izdanega potrdila o opravljenem usposabljanju.

Podrobnejše pogoje glede usposabljanj, predavateljev, vsebine programa usposabljanja ter vodenja evidenc o udeležencih usposabljanj in usposobljenih osebah, evidenc o izvedenih usposabljanjih in opravljenih izpitih predpiše minister.

Osebni podatki iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena se obdelujejo za vodenje in vzdrževanje evidenc o izvedenih usposabljanjih, usposobljenih osebah ter za odločanje v skladu s tem zakonom.«.

7. člen

V 21. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Postopki na živalih se lahko izvajajo le v uporabniški organizaciji, ki je odobrena v skladu z 20.a členom tega zakona, in v okviru projekta, za katerega je bilo izdano dovoljenje za projekt.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Upravni organ, pristojen za veterinarstvo, odobri projekt po pridobitvi ocene etične komisije iz 23. člena tega zakona o utemeljenosti in obsegu predlaganega projekta. Na podlagi odobritve izda dovoljenje za projekt, v katerem se navedejo uporabniška organizacija in sedež, oseba, odgovorna za izvajanje projekta v skladu z izdanim dovoljenjem za projekt, lokacije, na katerih se bo projekt izvajal, pogoji, pod katerimi je dovoljeno izvesti predlagane postopke, in morebitna zahteva za retrospektivno oceno projekta. Projekt se odobri za omejen čas glede na namen projekta in najdlje za pet let.«.

V tretjem, četrtem, petem in sedmem odstavku se besedilo »za poskus« nadomesti z besedilom »za projekt«.

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Dovoljenje za projekt se odvzame, če uporabniška organizacija projekt izvaja v nasprotju z izdanim dovoljenjem za projekt in to ogroža dobrobit živali. Če ugotovljene nepravilnosti ne ogrožajo dobrobiti živali, upravni organ, pristojen za veterinarstvo, uporabniški organizaciji odredi ukrepe in rok za odpravo nepravilnosti. Če uporabniška organizacija v odrejenem roku ne odpravi nepravilnosti, se ji dovoljenje za projekt odvzame, pri čemer odvzem ne sme neugodno vplivati na dobrobit živali, ki se uporabljajo ali so se nameravale uporabiti v postopkih v okviru projekta. Vodja projekta mora poskrbeti za dobrobit teh živali. Uporabniška organizacija lahko ponovno zaprosi za dovoljenje za projekt po treh mesecih od izvršljivosti odločbe o odvzemu dovoljenja za projekt.«.

8. člen

21.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»21.a člen

Postopke na živalih je dovoljeno izvajati le za naslednje namene:

- a) temeljne raziskave;
- b) translacijske ali uporabne raziskave s katerimkoli od naslednjih ciljev:
  - odvrčanje, preprečevanje, diagnosticiranje ali zdravljenje bolezni, slabega zdravstvenega stanja, drugih bolezenskih sprememb ali njihovih učinkov pri človeku, živalih ali rastlinah,

- ocena, odkrivanje, uravnavanje ali spreminjanje fizioloških stanj pri človeku, živalih ali rastlinah,
- dobrobit živali in izboljšanje proizvodnih pogojev za živali iz vzreje za kmetijske namene;
- c) razvoj, izdelava ali preizkušanje kakovosti, učinkovitosti in varnosti zdravil, živil in krme ter drugih snovi ali izdelkov za doseganje cilja iz prejšnje točke;
- č) zaščita naravnega okolja zaradi varovanja zdravja ali dobrobiti ljudi ali živali;
- d) raziskave, usmerjene v ohranjanje živalskih vrst;
- e) visokošolsko izobraževanje v skladu z 22. členom tega zakona in usposabljanje za pridobitev, ohranjanje ali izboljšanje strokovnega poklicnega znanja;
- f) sodnomedicinske raziskave.

Za postopek na živali se ne štejejo neeksperimentalne kmetijske prakse, neeksperimentalne klinične veterinarske prakse, veterinarska klinična preizkušanja, potrebna za izdajo dovoljenja za promet z zdravilom za uporabo v veterinarski medicini, prakse, ki se izvajajo za namene priznane reje živali, in prakse, ki se izvajajo predvsem za namene identifikacije živali.

Za odobritev projekta mora postopek na živalih izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

- izvaja se v okviru projekta;
- izvaja se v odobreni uporabniški organizaciji, razen če upravni organ, pristojen za veterinarstvo, dovoli odstopanje na podlagi znanstvene utemeljitve;
- izvaja se pod splošno ali lokalno anestezijo živali v postopkih, razen če je to neprimerno glede na namen postopka in se uporablja analgezija ali druga ustrezna metoda za zagotovitev, da sta trpljenje in stiska živali v postopkih čim manjša;
- izvaja se na laboratorijskih živalih, ki izvirajo iz odobrene vzrejne organizacije, razen če upravni organ, pristojen za veterinarstvo, dovoli odstopanje na podlagi znanstvene utemeljitve;
- upošteva se načelo 3R;
- za izvajanje postopka, oskrbo živali v postopkih ter usmritev živali v postopkih je na kraju samem na voljo dovolj osebja, ki je ustrezno izobraženo in usposobljeno;
- odobrena uporabniška organizacija zagotovi ustrezne naprave in opremo za učinkovito ter nemoteno izvajanje postopkov.

Postopek na živali ni dovoljen:

- če povzroča hudo trpljenje ali stisko, ki sta dolgotrajna in ju ni mogoče olajšati;
- če se priznava druga znanstveno zadovoljiva metoda ali preizkusna strategija, ki ne zahteva uporabe živih živali;
- za preizkušanje bojnih sredstev, kozmetičnih preparatov, tobačnih ali alkoholnih izdelkov;
- brez anestezije, če se uporabljajo sredstva za hromljenje mišic.

Na živalih ogroženih vrst, na primatih, razen človeka, na živalih, odvzetih iz naravnega okolja, in na zapuščenih živalih se postopki lahko izvajajo le v skladu s predpisanimi pogoji.

Uporabniške organizacije morajo pri načrtovanju projektov upoštevati podatke iz drugih držav članic Evropske unije, pridobljene s postopki, izvedenimi v skladu s predpisi Unije. Podvajanje tovrstnih postopkov se dovoli le izjemoma, če je to potrebno za zaščito javnega zdravja, varnosti ali okolja. Podvajanje se ne dovoli, če poskusna metoda ali strategija dokazano ne prinaša novih spoznanj.

Uporabniška organizacija mora:

- postopke izvajati v skladu z izdanim dovoljenjem za projekt;
- zagotoviti, da se žival po končanem postopku ustrezno zdravi ali usmrti, če je to potrebno zaradi dobrobiti živali;
- v največji mogoči meri preprečiti pogin živali kot končen rezultat postopka na živali in ga nadomestiti s predčasno usmrčitvijo živali;

– zagotoviti, da se žival, ki je že bila uporabljena v enem ali več postopkih, uporabi v novem postopku le ob upoštevanju predpisanih pogojev, zlasti glede težavnosti preteklih postopkov in novega postopka ter zdravstvenega stanja živali.

Upravni organ, pristojen za veterinarstvo, na spletni strani objavi netehnične povzetke izvedenih projektov, ob upoštevanju varovanja intelektualne lastnine in zaupnih podatkov.

Izvajanje postopkov na živalih brez dovoljenja za projekt ali v nasprotju s sedmim odstavkom tega člena, ki je storjeno naklepno, se šteje za mučenje živali.«.

9. člen

V 23. členu se v prvem odstavku beseda »poskuse« nadomesti z besedo »postopke«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Naloge etične komisije so:

- izdajanje ocene iz drugega odstavka 21. člena tega zakona o utemeljenosti in obsegu predlaganega projekta;
- izdajanje mnenja iz tretjega odstavka prejšnjega člena o znanstveni utemeljenosti odstopa od uporabe laboratorijskih živali za delo na izoliranih organih, tkivih in truplih;
- sprejemanje načelnih mnenj v zadevah, povezanih s pridobivanjem, vzrejo, nastanitvijo, oskrbo in uporabo živali v postopkih, za katere je bilo izdano dovoljenje za projekt, ter zagotavljanje izmenjave najboljših praks;
- izmenjava podatkov o delovanju komisij za dobrobit živali pri organizacijah iz 20.a člena tega zakona in ocenah projektov ter dobrih praksah v zvezi s postopki na živalih znotraj Evropske unije;
- druge naloge v zvezi s postopki na živalih in delom na izoliranih organih, tkivih in truplih živali na zahtevo upravnega organa, pristojnega za veterinarstvo.«.

V četrtem odstavku se beseda »poskuse« nadomesti z besedo »postopke«, črta se vejica in besedilo »ki ga določi minister v skladu s predpisi« nadomesti z besedilom »v skladu s predpisi, ki urejajo povračila sejin«.

Za petim odstavkom se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»Minister v soglasju z ministri, pristojnimi za znanost, visoko šolstvo in okolje, izda predpis o natančnejših pogojih za sestavo, naloge in način dela etične komisije za postopke na živalih.«.

10. člen

V 24. členu se v prvem odstavku beseda »poskuse« nadomesti z besedo »postopke«, beseda »poskusih« pa z besedo »postopkih«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Upravni organ, pristojen za veterinarstvo, vodi na podlagi prejetih vlog za izdajo dovoljenja za projekt in letnih poročil o uporabi živali v postopkih statistično evidenco. Sklepni statistični podatki o številu in vrstah uporabljenih živali ter namenu uporabe, vključno s podatki o težavnostni stopnji posameznih postopkov, so javni. Dokumentacija o projektih se mora hraniti najmanj pet let.«.

11. člen

V 26. členu se v prvem odstavku 14. točka spremeni tako, da se glasi:

»14. je vzrejena ali rejena za namene uporabe v postopkih, vendar zaradi narave postopka ni primerna za uporabo v tem ali nadaljnjih postopkih in se zato šteje za odvečno laboratorijsko žival, ali če je tak ukrep potreben zaradi zaščite dobrobiti živali v postopkih;«.

V 19. točki se beseda »poskus« nadomesti z besedo »projekt«.

12. člen

41. člen se črta.

13. člen

V 46.a členu se v prvem odstavku za 8. točko dodata novi 9. in 10. točka, ki se glasita:

»9.. ravna v nasprotju s prvim odstavkom 20.b člena tega zakona;

10. kot izvajalec usposabljanja izvaja usposabljanja v nasprotju s tretjim odstavkom 20.b člena tega zakona;«.

Dosedanji 9. in 10. točka postaneta 11. in 12. točka..

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

14. člen (etična komisija)

Etična komisija, imenovana v skladu s 23. členom Zakona o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo), nadaljuje delo v skladu s spremenjenim 23. členom zakona.

15. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.